

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111-1938.

„Pace vă las, pacea mea vă dau. Nu precum dă lumea vă dau eu. Să nu se turbure inima voastră, nici să nu se spăimânte.“

Ioan 14, 27.

EVANGHELIA

Luca 6, 31-36.

Nici chiar lectura sfintei Evanghelii nu poate atunga obsesia războiului ce ne amenință. Nesfârșit comvoiu de grozăvii și suferințe, jertfe de vieți omenești, distrugere de bunuri greu dobândite — de ce sunt trebuitoare? Ca mâine, părinți, care au dus greu unui războiu cumplit, vor trebui să pună arma în mâinile copiilor lor, osândind la cel mai greu calvar pe cei pe care îi iubesc mai mult. Ca mâine putem avea trebuință de suflete mai tari ca granitul.

Ținând seamă de sfintele interese ale Patriei, în aceste zile grele avem oare dreptul să accentuăm, în fața celor ce mâine vor fi luptători pe fronturi de războiu, ceea ce a vestit Mântuitorul: „Iubiți pe dușmanii voștri!“? Dacă n'ar fi acest cumplit zăngănit de arme, ne-am pleca cu admirație în fața frumuseții acestor cuvinte și sufletele noastre ar râvni cu tot dinadinsul acea înălțime a generosității, la care ne îndeamnă.

Dar azi? Ce să facem cu ele azi?

În timp de pace e altceva. Sfântul îndemn al Mântuitorului ar putea fi cea mai bună povață pentru diplomații, care au menirea să înlăture toate acele neînțelegeri, care primejdiesc pacea vestită de Ingeri.

Dar în timp de războiu? Se pare că aceste cuvinte aplicate în timp de războiu sunt pur și simplu sinucidere. Sunt o lașe plecare a capului în fața dușmanului, vrednic de mai mult dispreț atunci, când pe acest cap plecat sabia nu-l taie.

Într-o lume din care n'a pierit cu desăvârșire omenia, e greu să ne imaginăm că cel ce iubește cu adevărat, fără de nici un calcul, ci numai ascultând de porunca divină, ar putea să aibă dușmani. E nespuse de greu să mergi cu arma și cu gând de distrugere asupra casei vecinului, când știi că acolo ești așteptat cu toată dragostea.

Ci s'ar putea întâmpla, ca răutatea diavolească, ce și-a făcut culcuș în sufletele oamenilor, să ne oblige să punem mâna pe arme. Să iubim și atunci pe dușmanii noștri?

Să-i iubim. Pentru că iubirea să fie pavăză împotriva mâniei și urei, care ar putea să ne cuprindă. În timp de pace și 'n timp de războiu cel mai rău sfătuitor e ura. Intuneacă mintea, întunecă ochiul, face să tremure brațul. Numai iubind pe dușmanul nostru ne putem da seama de cât duh diavolesc e stăpânit.

Numai prin iubire poate deveni arma ucigătoare din mâinile noastre arma dreptății lui Dumnezeu.

I. G.

UNITATE ȘI UNIFORMITATE

Am primit zilele trecute scrisoarea unui preot. Ea cuprinde o mulțime de întrebări, observații și comentarii, care desvăluiesc o sinceră îngrijorare și indignare. Aceste întrebări, observații și comentarii se grupează în jurul alor trei probleme:

Lipsa de uniformitate în cultul divin,

Purtarea discului în biserică și

Concordatul.

Mă simt obligat să răspund pe această cale nu numai fiindcă mi s'a cerut, ci și din motivul, că merită, într'adevăr, fiecare dintre aceste probleme, o dezbateră publică.

Nu cred însă momentul potrivit pentru discuții în jurul concordatului. Trăim clipe istorice hotărâtoare și în astfel de clipe neamul românesc a știut să se ridice mai presus de orice ar fi putut primejdii unitatea lui sufletească. Lăsând deci problema concordatului pentru vremuri mai senine, mă voiu opri azi asupra lipsei de uniformitate în cultul divin.

În anii din urmă s'a accentuat de foarte mulți oameni de seamă ai școlii necesitatea unei mai temeinice educații filosofice în școala noastră secundară, spre a da o disciplină mai riguroasă procesului de gândire. Azi majoritatea covârșitoare a intelectualilor ignorează permanenta ispită ducătoare la erezie, ce o prezintă lipsa de înțeles precis, adecvat, al cuvintelor. Cuvintele sunt ca banii...duc în ispită. Suntem îndreptățiți să credem pe scriitorul Madács; azi nu s'ar mai război oamenii cu atâta energie, cu atâta înfocată râvnă, ca cei de altă dată, asupra unui i din cuvântul grecesc, care exprimă deoființa Fiului cu a Tatălui. Homousios ori homoiousios; nu e copilărie să răscolești două jumătăți de continente pentr'un astfel de savantlâc pedant? Nu deloc; căci ignorarea sensului acelu i înseamnă căderea dela dreapta

credință, cu incalculabile urmări pentru întreaga viața lumii.

Am spus aceasta spre a putea sublinia diferența esențială dintre sensul cuvintelor *unitate* și *uniformitate*. Trăim în epoca uniformelor și știm, că toate aceste uniforme tind să realizeze o unitate sufletească. Această singură îndreptățire o are uniformitatea: poate fi utilizată cu folos ca metodă educativă. De uniforma militară se leagă cele mai nobile idealuri patriotice; uniformitatea unor exerciții gimnastice e admirabil mijloc de a promova disciplina. Când uniformității îi lipsește caracterul educativ, atunci ne găsim în fața pietrificării, în fața morții.

Lucrul acesta e adevărat și când e vorba de cultul religios. Acelaș ritual poate provoca în sufletul oamenilor aceleași trăiri sufletești. Dar când a ajuns să se automatizeze, când a ajuns să fie repetiția mașinalicească a unor gesturi trecute în inconștient, atunci nu mai prezintă nici o valoare educativă. „Și“ aceasta e motivul pentru care bunăoară sf. Ioan Gură de aur și-a îngăduit să schimbe liturghia sf. Vasile.

Cei ce mă cunosc, știu că nu sunt un temperament reformator. Iubesc tradiția și port în suflet nostalgie după obiceiurile, care dispar. Simt ce gol lasă ele în sufletul neamului și ce muncă grea va fi substituirea lor cu altele. Dar știu un lucru: nu uniformitatea ritualului e lucrul important, ci unitatea sufletească, din care să rezulte o cât mai variată acțiune binefăcătoare.

În ritualul nostru bisericesc sunt momente, cari stau în legătură organică cu dogmele credinței noastre. A te atinge de ele înseamnă a deschide prăpăstii, care ar putea să ne înghită total. Asupra acestora trebuie să veghem cu cea mai mare băgare de seamă. Restul e chestie de pricepere, temperament și nenumărați alți factori. Ar fi

nebuie să pretindem omului dela Pol să postească după regulile stabilite pe țărmul Mediteranei. Și totuși pot fi uniți prin credință în Dumnezeu, prin nădejdea unui mai bine, prin iubirea idealului. În mod necesar cultul religios evoluiază dela magie spre spiritualitate și în patrimoniul Bisericii trebuie să se găsească toate fazele acestei scări spre cer, ca să poată da hrana potrivită fiecăruia.

Cea mai nobilă formă a cultului e fapta bună. Vegherea noastră, a slujbașilor lui Dumnezeu, asupra ei trebuie să se îndrepte. Să asigurăm unitatea sufletească prin îmbrăcarea fiecărui suflet în aceeași uniformă a virtuților creștine. Esențialul e, ca oamenii să îndeplinească datoriile către Dumnezeu, către ei înșiși și către deaproapele. Să aibă conștiința, că singurul lucru vrednic de ei sunt faptele milei trupesti și sufletești.

Din această unitate a sufletelor va rezulta apoi o infinită varietate a faptelor bune. Iar prin ele va deveni viața mai frumoasă, mai divină. Mai după planul lui Dumnezeu, care a pus brad la munte, stejar la șes și fag la mijloc. Și primăvara împodobeste câmpul cu toate culorile. Ce diferență între bărbat și femeie, între părinți și copii; dar toți la un loc formează o sfântă unitate: familia. Ce diferență între ochiu, ureche și picior; dar servesc aceeaș unitate.

Dar uniformitatea în actele cultului rămâne, totuși, un postulat, pentru realizarea căruia trebuie să muncim cu toții. Pentru că uniformitatea cultului e expresia unității interioare și e important factor de disciplinare. Nu putem îngădui oricui să se închine cum îl va tăia capul, fără să primejduim prin aceasta lucrul de căpetenie: închinarea cu duhul și cu adevărul, și conștiința că aparținem marelui familii ortodoxe.

Pr. Ion Goron

Sfințirea bisericii militare din Cluj

Prin stăruințele vrednice de toată admirația ale distinsului preot militar Dumitru Coșeriu și cu concursul generos al întregii garnizoane din Cluj, biserica militară din curtea reg. 83 inf. Cluj a fost radical reparată, încât acum poate sta alături de oricare biserică din capitala Ardealului.

Actul sfințirii s'a săvârșit Duminecă, 25 Sept. în cadre deosebit de solemne prin P. S. Sa Partenie Ciopron, episcopul armatei, înconjurat de un sobor de preoți, compus din P. C. Sa cons. Laurențiu Curea, P. C. prot. locot.-col. Ioan Dăncilă, P. C. cons. Ion Goron, P. C. preoți căpitani V. Păcurariu și Dumitru Coșeriu și diaconul ceremonial.

La serviciul divin a participat un numeros public în frunte cu reprezentanții autorităților civile și militare din localitate, între cari d-nii gen. Cristea Vasilescu, comandantul corpului de armată, col. Manole Enescu, prefectul județului Cluj, col. Dumitru Jianu, comandantul regimentului de infanterie, col. Gavrilescu, dela acelaș regiment, col. V. Pantelimonescu, comandantul tribunalului militar, prof. univ. dr. Ioan Lupaș, precum și un mare număr de ofițeri dela toate unitățile din garnizoana Cluj.

În cuvântarea sa P. S. S. Partenie Ciopron, după ce a vorbit despre importanța bisericii în viața neamului românesc, s'a adresat ostașilor, arătând că locașul de închinăciune este un izvor de îmbărbătare pentru ori și cine, mai ales în zilele de grea încercare cari par să apară mai curând decât s'ar fi așteptat cineva.

A luat apoi cuvântul dl col. Manole Enescu, prefectul județului Cluj, fost comandant al regimentului de

infanterie din localitate, care a făcut o expunere asupra greutăților întâmpinate cu strângerea fondurilor necesare renovării acestei biserici.

Luând cuvântul dl căpitan Dumitru Coșeriu, parohul bisericii nou sfințite, a arătat cum această biserică a servit în cursul anilor locaș de închinăciune nu numai militarilor, dar unui numeros public. Mulțumește tuturor acelor, cari prin obolul și osteneala lor au contribuit la renovarea sfântului lăcaș.

Ultimul a vorbit dl col. Dumitru Jianu, comandantul regimentului de infanterie, care a accentuat rolul important al bisericii în pregătirea militară.

În curtea cazărzii regimentului, unde aștepta o companie de onoare, P. S. S. episcopul dr. Partenie Ciopron a ținut o altă cuvântare soldaților, care s'a sfârșit în intonațiile Imnului-Regal executat de orchestra militară, în timp ce toți cei prezenți au ovaționat îndelung pentru M. S. Regele Carol II.

Solemnitatea sfințirii s'a terminat cu un festival artistic în sala de mese a regimentului de infanterie, după care a urmat, în cazinoul acestuia, o masă comună.

A contribuit foarte mult la fastul acestei serbări corul militar de sub conducerea d-lui locot. Iatan. E o deosebită bucurie să vezi oameni străini de cercurile preoțești muncind cu atâta devotament pentru podoaba casei Domnului.

„Și știm că pe păcătoși Dumnezeu nu-i ascultă, ci dacă este cineva cinstitor de Dumnezeu și face voia lui, pe acesta îl ascultă.” Ioan 9, 31.

Jubileul Liceului din Năsăud

Liceul grăniceresc „Gh. Coșbuc” din Năsăud împlinește în 4 Octombrie 75 ani de activitate rodnică și creatoare de valori culturale. Liceul își deschide porțile — cu o singură clasă la început — în 4 Octombrie 1863. Atunci a răsunat mai întâiu oda:

Astăzi virtuții belicei străbune,
Fiii lui Marte de pe Valea Rodnei
Știu să'nsoțească a dona „Rediviva
[Virtus Romana”.

A fost singurul liceu fundațional din Ardeal. Era întemeiat și susținut de Fondurile grănicerești năsăudene. Ce sunt aceste fonduri? Regiunea Năsăudului (44 comune) a fost militarizată pe la 1761—62. În urma militarizării locuitorii au obținut multe favoruri materiale, dar condiția esențială era unirea. Toate satele grănicerești (cu excepția Bărgăului) au devenit unite. Cei cari se opuneau, au fost obligați să părăsească Ardealul. E foarte probabil că Ioan Creangă ar fi descendentul unei familii de bejenari din regiunea Năsăudului, Profesorul I. Scriban dela Universitatea din Cluj, spunea de multe ori că și familia Scriban e originară de pe Valea Someșului (din Ilva).

Soldații grăniceri s'au distins în multe campanii. Li elogiază italianul Antonio Cosimeli într'o poemă latină, Napoleon îi laudă pentru rezistența eroică la podul dela Arcole (Coșbuc: Dintr'ale neamului nostru). În 1848 grănicerii luptă pentru Împărat și nu voesc să audă de alipirea la Ungaria. În timpul dualismului regimentul e desființat. Averile rămân ale celor 44 de sate. În loc de a le exploata individual, formează fondurile grănicerești, cu misiunea de a înființa școli românești.

În 1863 se înființează liceul din Năsăud. Majoritatea elevilor au fost totdeauna de confesiune unită. Liceul a dat însă și ortodoxismului elemente, cari vor rămâne nemuritoare. E interesant de remarcat, că deși majoritatea elevilor erau — și sunt — uniți, liceul n'a dat nici un arhieru unit. A dat în schimb ortodoxiei pe I. P. S. Sa Patriarhul Miron, pe I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, pe răposatul episcop Nichita Duma al Argeșului și mulți ipopsifii.

La liceul din Năsăud au studiat mulți preoți din Bucovina, printre cari se remarcă Simeon Florea Marian, fost membru al Academiei Române. Dintre profesorii ortodocși ai liceului, pomenim pe protoereul Gregoriu Pletosu (autorul unui manual de dogmatică, publicist, fost colaborator la Revista Teologică), Dr. A. Maier, ajuns mai târziu profesor la Seminarul din Sibiu, d-l Iuliu Prodan, botanist celebru (scrie lucrări de botanică în latinește), păr. Augustin Bena, compozitor, etc. Tot din șirul foștilor elevi ai liceului din Năsăud face parte păr. prof. Dr. A. Buzdug, d-l prof. univ. Vasile Meruțiu, etc. Din puținele nume trecute în această notiță, se vede că liceul din Năsăud, deși are majoritate unită, a dat elemente de valoare și ortodoxiei.

În ce privește viața religioasă e de remarcat faptul, că înainte de războiu nu prea erau disensiuni confesionale. Protoereul Gregoriu Pletosu propunea cântările bisericesti elevilor de ambele confesiuni (a avut elevi pe cei trei ierarhi pomeniți).

După războiu încep a se ivi multe certuri confesionale, izvorâte din cu-

Un deceniu din istoria bisericii din Năsăud.

— Cuvântare rostită la sfințirea temeliei noiei biserici, de către dl Ing. Inspector CONST. TIPA, episcop II. —

Prea Sf. Stăpâne!

În numele consiliului parohial și al enoriașilor parohiei ortodoxe din Năsăud, la pragul intrării pe locul, unde aveți înalta misiune de a sfinți astăzi piatra fundamentală a modestului nostru locaș de rugăciune, Vă urez tradiționalul: „Bine ați venit”, mulțumindu-Vă din adâncul sufletelor noastre pentru cinstea deosebită ce ne-ați acordat prin participarea P. S. V. la acest solemn și însemnat act din viața micii noastre parohii, exprimându-Vă cea mai profundă grațitudine pentru promptitudinea, cu cari ați răspuns apelului nostru înaintat prin delegația ce s'a prezentat în acest scop în fața P. S. V. la consacrarea bisericii din Gâlpăia și mulțumindu-Vă în special astăzi, când smulgându-Vă din noianul oficialelor preocupări, ce le aveți în înalta demnitate de Stat, ce o dețineți, ați alergat în acest îndepărtat colț de țară, spre a consacra prin darul Dumnezeesc cu care sunteți învrednicit, șantierul și locul sfințit prin munca și strădaniile conducătorului parohiei și zeloșilor ei enoriași.

Înainte de a păși la solemnul act pentru care ați binevoit a descinde în mijlocul nostru, îngăduiți-mi P. S., ca în calitatea mea de actual episcop și ca unul din cei mai vechi enoriași și mem-

bru în consiliile parohiale din trecut, să fac un mic popas spre a Vă expune câteva momente din trecutul parohiei — dela unire încoace — și istoricul sumar al străduințelor depuse pentru realizarea desideratului nostru: ridicarea bisericii.

În anul 1920, când am ajuns în Năsăud ca slujbaş al Statului trimis de Stăpânire pentru a complecta golurile lăsate de funcționarii fostei stăpâniri, în entuziasmul, cu care călcăm pentru întâia oară pe pământul scump al Ardealului, nu am remarcat, dela început, lipsa unei biserici ortodoxe, lipsa unui conducător sufletesc ortodox, — în localitate.

Maiestoașă catedrală a fraților uniți din localitate, era destul de încăpătoare doar și ospitalieră, pentru a-mi oferi loc și prilej de rugăciune.

Am găsit închinându-se, acolo, aceiași frați români având ocazie tot pentru prima oară să-i ascult înălțându-și rugăciunile în acelaș dulce glas românesc, cum le-am ascultat în copilărie în patria-mi de origine — Bucovina — și în modestele bisericuțe de prin satele din V.-Regat, pe care le-am cutreerat în cursul marelui război de întregire a neamului, la care am participat.

Eram încă încălzit de bucuria și emoția momentelor de unire, eram prea puțin ortodocși în localitate și nu aveam timpul și nici interesul să mă gândesc pe atunci la diferențe confesionale între frați.

După un an și mai bine însă, sporindu-se numărul funcționarilor ortodocși veniți din alte provincii ale țării, spre a cimentă și desăvârși Unirea,

și cel al elevilor școalelor secundare, s'a simțit tot mai accentuat nevoia, ni s'a trimis chiar un preot ortodox, care a oficiat serviciul divin în vechea capelă ortodoxă a parohiei, închisă — se vede — în timpul și din cauza războiului mondial, o cameră neîncăpătoare, igrasioasă, fără lumină suficientă și necorespunzătoare pentru îndeplinirea demnă a trebuințelor noastre sufletești.

Aceasta a durat până prin anii 1928/929, perindându-se la conducerea parohiei mai mulți preoți, cari toți se gândeau la proiectul cel mare: clădirea bisericii.

În anul 1929 ajungând la conducerea parohiei repozatul întru Domnul, păr. V. Susa, a cărui memorie cu evlavie o evoc în aceste momente înălțătoare, pe care nu i-a fost hărăzit să le trăiască, om de suflet și inițiativă acesta s'a ocupat mai intens cu gândul clădirii bisericii, luând primele măsuri pentru adunarea fondurilor bănești necesare.

Parohia era complet săracă, nu avea nimic, în afară de o mică pădure și pământul dela Șieu, expropriate parohiei noastre sub stăpânirea românească, avere imobiliară, care nu se putea pune în vânzare și, în afară de hainele preoțești, câteva icoane sfinte și cărțile de rugăciune, singura ei avere mobilă.

Enoriașii ei — aproape în întregime funcționari, așiderea erau săraci, mai ales în acele vremuri, nu mai vorbim de elevii școalelor, cari formau contingentul cel mai numeros al credincioșilor.

Problema eră grea și fiind supusă spre des-

rentul de revenire la ortodoxie, persecutat de preoții uniți cu toate mijloacele de cari dispun (duhovnicești și mai ales neduhovnicești).

La popasul aniversării a trei sferturi de veac, liceul din Năsăud își poate privi falnic înfăptuirile culturale. A dat culturii românești figuri intrate în Panteonul nemuririi — Coșbuc, Rebreanu, etc. A dat arhieriei și preoții, a dat neamului mii de intelectuali.

La jubileul de 75 ani — epocă destul de importantă pentru viața unei instituții culturale — vom evoca într-o broșură figurile ortodoxe, cari au studiat între zidurile bătrânului liceu. La acest liceu se studia mult, dar se trăia — și e aceeași situație și azi — în condiții patriarhale. Nu exista internat. Elevii locuiau prin sat (e oraș abia din 1926) în case scunde. Învățau la lumina opaițelor. Se hrăneau cu alimente aduse de părinți dela distanțe de zeci de km. Joia, fiind zi de târg, veneau „bătrânii” cu desagi în spate și aduceau ce da Dumnezeu, băeșului, care îi ruga tot timpul să-l lase să învețe carte. În mediul rustic și patriarhal cu atmosfera senină și mereu improspătată de vecinătatea catenelor Carpaților, elevii și profesorii munceau cu drag. De multe ori veneau de la Budapesta președinți ai comisiilor de bacalaureat, cu intenția de a cădea. Cu regret constatau că elevii sunt foarte bine pregătiți.

Centrul cultural de pe Valea Someșului Mare, cu tradiții frumoase și chiar eroice, își va continua drumul înfăptuirilor sufletești.

IOSIF E. NAGHIU

Invățătoare creștină

În parohia ort. rom., Mogoș-Mămăligani, jud. Alba, a funcționat ca învățătoare în cursul anului 1937-38, d-ra Maria Doncea.

Pe lângă munca sa destoinică depusă în serviciul școlii primare din loc, ea a înțeles să-și manifeste și o altă latură a sufletului său, aceia de

a ajuta și milui, atât pe elevii săraci din școală cât și pe oamenii nevoiași din parohie. Deși streină de loc, servind abia un an în satul nostru, pentru faptele sale mărețe, poporul de aici îi va păstra pentru mult timp o frumoasă recunoștință.

Iată o parte din faptele ei:

A dăruit enoriașului Lazăr Pavel, om sărac și cu o casă de copii, 400 lei.

A cumpărat haine familiei sărace Gh. Buia de 160 lei.

A dăruit o per. opinci de 100 lei unui copil sărac.

A cumpărat la 3 eleve sărace învelitoare de cap de 100 lei. A procurat alimente la diferiți săraci de 200 lei.

Pe Gligor Ciulea și Nicolae Miclea cărora le-au ars casele, i-a ajutat cu 300 lei.

La sfârșitul anului școlar a dăruit cărți de premii la elevi de 80 lei și a îmbrăcat cu haine 5 copii lipsiți cu 400 lei.

Nici locașul de închinare n'a rămas în afară de preocupările ei filantropice.

Astfel a cumpărat o perdea (dveră) la ușile împărătești de pluș albastru în valoare de 1000 lei.

A dăruit bisericii două icoane în sumă de 40 lei.

Iar când a plecat în vacanța mare, ca poporul să nu-i uite numele, a donat bisericii o „Cazanie”, adusă dela București în sumă de 300 lei.

Suma totală a darurilor în sat și la biserică se ridică la 2890 lei.

Dacă ar fi fiecare învățător pătruns de astfel de sentimente creștinești, închipuiți-vă cu ce drag s'ar uita poporul la astfel de oameni luminați în vorbă dar și în fapte. De Dumnezeu să răsară cât mai mulți oameni de omenie și de credință pentru întărirea morală și națională a poporului dela sate. Asta ne trebuie astăzi!

Pr. IFRIM BORDEA

INFORMAȚIUNI

Conferință ministerială la Sinaia. Ea s'a ținut Luni 26 Sept., în Casteiul dela Sinaia sub înalta președinție a M. S. Regelui. Cu acest prilej, dl ministru al afacerilor străine a făcut o expunere asupra situației externe iar dl general Al. Glatz a arătat stadiul lucrărilor de înzestrare a țării.

S'a constituit o comisiune ministerială restrânsă, care va lucra în permanență la supravegherea și activarea lucrărilor de înzestrare a armatei.

Iar Marți 27 Sept. c. a avut loc a doua conferință ministerială, la palatul Cotroceni din București, având acelaș obiect.

† **Dr. Avram Imbroane.** La București a încetat din viață în etate de 57 ani d-rul Avram Imbroane, fostul secretar general al ministerului cultelor și fost vice-președinte al Camerei. Defunctul era originar din comuna Coștei din Banatul jugoslav și fiu de săteni. A urmat liceul la Biserica Albă și la Brașov, iar Facultatea de teologie la Cernăuți, după care obținând o bursă a Fundației culturale „Gojdu” — a terminat studiile luând doctoratul în teologie la München și Berlin. Reîntors acasă a ocupat funcțiunea de diacon pe lângă biserica ortodoxă din Lugoj. Fiind unul dintre vajnicii luptători naționali, a activat alături de d-rul Caius Brediceanu. În anul 1914 s'a refugiat în vechiul regat, integrându-se în toate mișcările culturale și naționale din acea epocă și urmând acțiunile fruntașilor vieții noastre politice Take Ionescu, Filipescu, Barbu Delavrancea, dr. Istrate, etc. La 1916

s'a înrolat ca voluntar în armata română, luptând ca locotenent sub comanda generalului erou Dragalina. Din Moldova, unde trupele noastre se găseau în refacere, d-rul Avram Imbroane a fost trimis cu o comisiune în Rusia și Siberia pentru recrutarea de voluntari români, reușind să constituie corpurile de voluntari care au venit și au îngroșat rândurile armatei renăscute. Odată cu sfârșitul războiului, Avram Imbroane s'a stabilit la Timișoara fondând ziarul „Banatul Românesc”. Deasemenea, a condus adunarea națională din Banat pentru detașarea Banatului de sub jurisdicția consiliului dirigent, grăbind astfel instalarea guvernului central român din București și odată cu aceasta desființarea oricăror bariere între frați. Rămășițele pământești ale defunctului au fost aduse și înhumate în cimitirul ortodox din Timișoara, în ziua de 27 Sept. crt.

O distincție binemeritată.

Din prilejul sfințirii bisericii militare din Cluj P. S. Sa Partenie Ciopron, episcopul armatei, a hirotesit întru protopresbiter pe preotul căpitan Dumitru Coșeriu, șeful serviciului religios al Corpului de armată din Cluj. Această distincție e recunoașterea vredniciei și hărniciei părintelui Coșeriu și e satisfacție dată opiniei publice din Cluj, care îl încunjură pe vrednicul preot cu stimă și dragoste.

Aniversare culturală la Tg.-Mureș, sub auspiciile F.O.R.-ului. O rară aniversare a avut loc în orașul Tg.-Mureș, în ziua de 26 Septembrie, când s'au împlinit patru sute

batere în consiliul de atunci, au ajuns la hotărârea, de a apela la obolul public prin lansarea de cărți postale, în vederea înființării și augmentării fondurilor necesare scopului cel urmărit.

Sute de mii de cărți postale au fost tipărite, expediate și răspândite pe întreg cuprinsul țării.

Cu toate vremurile grele de atunci — anii dinaintea crizei financiare 1929—1933 — rezultatele sau arătat fructuoase. Bunii creștini au înțeles tălcul apelului nostru și în dragostea lor față de biserica strămoșească și frații lor de acelaș sânge, au trimis obolul lor, la timp și neprecupețit. Nu uit în acest solemn moment, să relevez mărinimia, cu care au răspuns toți frații noștri, în special cei din Vechiul Regat, cari pe lângă obolul lor, ne trimeteau în acel timp, numeroase și pilduitoare scrisori de îmbărbătare și îndrumări practice întru realizarea proiectului nostru, după cum nu trebuie să trecem sub tăcere nici faptul, că — proporțional — cele mai multe fonduri ne-au parvenit, tot deacolo, din Vechiul Regat din cuprinsul fostei Români mici, focar vechi de cultură și reazăm al aspirațiilor naționale din trecutul de sbucium al provinciilor noastre subjugate.

Primele fonduri, pe cari le-am adunat în modul descris, a fost necesar să le investim în cheltuielile de imprimare a cărților postale, cheltuieli pentru expediție, timbre etc. Ce a rămas am pus deoparte interpretând simultan unele lucrări parțiale pentru procurarea materialelor.

Terenul, pe care zidim locașul ce se sfințește astăzi, formează proprietatea parohiei, cumpărat în

definitiv dela fondurile școlastice din loc, prin înțelegerea și contribuția bănească a Veneratului Consiliu eparhial din Cluj.

Timpurile deveneau, tot mai grele, criza amenința și se apropia cu pași repezi, isoarele de venituri secau, iar fonduri veneau tot mai puține.

În desorientarea în care lucrau atunci, consiliul parohial, sub imboldul și spiritul de prevedere al parohului din acel timp, cu toată critica, ce ni se aducea din afară, pentru posibilitatea de salvare a unei părți din fondurile depuse la bănci, cari se aflau în pronunțată jenă financiară, pe de o parte, iar pe de altă parte pentru a avea posibilitate, de a oferi parohului locuință în natură, chiar pe terenul unde proiectam înălțarea bisericii, care urma să fie permanent pe șantier, consiliul parohial de atunci — zic — a hotărât mai întâi construirea casei parohiale, pe care o vedeți alături de zidurile bisericii gata și care face parte din inventarul imobil al parohiei.

A urmat criza acută, așa cum o știm și cum am simțit-o fiecare; lucrările au stagnat, nu mai puteam ridica din fondurile ce mai rămăseseră pe la bănci; urmează lovitură mai gravă: moartea tragică și năpraznică a parohului Susa, conducătorul lucrărilor și al parohiei, apoi la scurt interval trecerea prin conversiune a modestelor noastre fonduri, ce se aflau la bănci, singurele resurse la care ne mai gândiam pentru începerea lucrărilor de ridicare a sfintei biserici.

După ce furtuna a trecut și după ce mai venise în fruntea parohiei un alt preot, cu răvnă și

dragoste pentru continuarea planului conceput în împrejurări așa de neprielnice, actualul paroh, tânăr, harnic și străduitor, trezind din amorțeala în care ajunsese proiectul nostru, independent de voința oamenilor, grație unei conjuncturi mai favorabile și datorită străduinții și muncii neprecupețite a conducătorului parohiei și perseverenței cu care a fost secondat și înțeles de ultimele consilii parohiale și în special din partea unora dintre membrii actualului consiliu, care, personal au intervenit și obținut ajutoare mai importante, cată să amintesc în acest loc ajutorul de 250.000 Lei obținut dela Casa Pădurilor Statului și 100.000 Lei dela Direcțiunea Silvică Năsăud. Grație acestor împrejurări, fondul de construire a fost simțitor mărit, punând consiliul parohial în situația, ca la începutul primăverii, să decidă ridicarea bisericii.

Și astfel, P. Sf. Părinte, drept răsplată și rod al muncii de aproape un deceniu, descrisă sumar prin cele de mai sus, vedeți astăzi zidurile bisericii ce se înalță înspre cel Atotputernic, și Vă primim cu toată însuflețirea, ca să sfințiți prin darul cu care sunteți invrednicit, piatra fundamentală, rugând pe bunul Dumnezeu să ne dea putere de muncă și posibilitate ca în curând să avem fericirea de a Vă întâmpina din nou, la târnosirea mărețului nostru lăcaș de rugăciune, ridicat pentru păstrarea credinței strămoșești și întru preamărirea lui Dumnezeu.

Să trăiți Prea Sfințite Părinte!

Cetiți și răspândiți „Viața Ilustrată”

de ani dela trecerea lui Petru Rareș prin acest oraș, în drumul său spre cetatea Ciceului, moștenit încă dela tatăl său, Ștefan. Mazilit și urmărit de Turci și părăsit și de boerii săi, aprigul voevod, care fusese timp de 12 ani arbitru situației în Ardeal, s'a refugiat din Moldova în toamna anului 1538 și trecând munții Ciucului, în condiții din cele mai dramatice, s'a coborât pe valea Mureșului, însoțit de o singură călăuză și s'a oprit o zi și jumătate și la Tg.-Mureș, unde a fost primit și găzduit de către autoritățile orașului. Petru Rareș a fost primul nostru Voevod, care a formulat pretenții categorice asupra Ardealului, pe care-l cucerise cu sabia, aproape în întregime, și pe care-l revendica și în virtutea caracterului românesc al provinciei. Din prilejul acesta s'a oficiat sub auspiciile Frăției Ortodoxe, un parastas solemn pentru pomenirea lui Petru Rareș, în preziua aniversării, Duminică în 25 Septembrie, în catedrala ortodoxă din Tg.-Mureș, rămânând, ca comemorarea trecerii lui Petru Rareș să se facă în curând, în cadrele unui mare festival. Tot cu acest prilej s'a așezat în palatul primăriei o placă comemorativă, care reamintește trecerea lui Petru Rareș.

Examenul de capacitate preotească s'a ținut în 19 și 20 Septembrie. S'au prezentat 10 candidați dintre cei din urmă absolvenți ai Academiei noastre teologice. Au reușit candidații Avram Vasile, Aștilean Valer, Hodoș Vasile, Oneț Gheorghe, Naghiu Iosif, Oprea Arghir, Orășanu Ion, cu nota foarte bine, Curea Ezechiel, Hanganu Ion, Penescu Nicolae cu nota bine.

Bursele „Astrei“. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român Astra“, va distribui și în anul școlar 1938-1939 mai multe burse din fundațiunile administrate de această instituțiune, la studenți și studențe dela Universități și Academii precum și elevilor și elevelor dela liceele teoretice, comerciale și industriale din țară. Cererile pentru aceste burse se vor înainta Comitetului central al „Asociațiunii“ str. Șaguna 6, Sibiu, cel mai târziu până la 20 Oct. 1938, însoțite fiind de următoarele acte: Certificat de înscriere în anul școlar 1938/1939; Certificat cu notele obținute la finea anului școlar 1937/1938; Certificat despre situația materială a părinților; Certificat de naștere; Cei înrudiți cu fondatorii: Nicolae Russu și soția sa Ecaterina, Petru Mureșan, vor înainta și un certificat despre gradul de rudenie cu acești fondatori. Reflectanții la bursele de câte lei 7000 anual din fundațiunea „Bădilă-Moldovan“ vor înainta o dovadă că sunt adăpostiți într'unul din căminele studențești depe lângă Universitatea sau Academile din Cluj și că nu beneficiază de altă bursă dela Stat.

Uniforma de iarnă a străjerilor. „Straja Țării“ de comun acord cu ministerul Edu-

cației Naționale, a luat următoarea hotărâre: Până la stabilirea uniformei străjerești de iarnă, elevii tuturor școlilor primare și secundare vor putea purta vechea uniformă școlară până la uzare, iar cei ce au uniforme străjerești, vor putea pune peste cămașă sau bluză, o flanelă, o haină groasă, sau mantaua.

Înștiințare pentru fiii moșilor. Ministerul educațiunii naționale văzând greutatea moșilor cu creșterea copiilor la orașe, a aprobat ca gimnaziul „P. Șpan“ din Baia de Arieș, jud. Turda să funcționeze în anul școlar 1938-39, cu clasele II-III-IV, până ce elevii acestei școle vor termina studiile. Aducem la cunoștință acest fapt îmbucurător, tuturor părinților și elevilor nu numai dela acest gimnaziu, ci și celor dela gimnaziul din Huedin, desființat, care au rămas pe acasă, precum și elevilor din alte regiuni, care n'au găsit locuri pe la licee sau școli normale, că pot imediat să se înscrie la Direcțiunea școlii Baia de Arieș, jud. Turda, trimițând actele ori o simplă cerere de înscriere până la 5 Oct. a. c. Cei care s'au înscris în altă parte încă se pot cere înapoi. Taxa școlară este de 900 lei, iar internatul 7000 lei anual. Cei cu note bune la carte, vor primi scutiri și reduceri de plată. Copii de moși întoarceți-vă la vatra școlară din Baia de Arieș, de unde ați plecat sau nu v'ați putut întoarce până acum.

Modificarea legii generale de pensii. Atragem atențiunea cetitorilor noștri că textele art. 9, 10, 11 și 24 ale legii generale de pensii din 15 Aprilie 1925 au fost modificate.

Ziua de 1 Octomvrie crt. a fost fixată de d. Hitler ca termen, până la care Cehoslovacia ar fi să cedeze Germaniei teritoriul locuit de sudeți. În discursul din 26 I. c. rostit la Berlin Cancelarul a declarat: „Rămâne ca Beneș să decidă (!?) dacă va fi pace sau război; dacă va accepta propunerea mea și va da libertate germanilor, sau dacă ne vom duce noi să ne căutăm libertatea noastră“. — Rămâne de văzut cum va reacționa restul Europei față de această declarație atât de categorică.

Pod peste Nistru între România și Polonia. În ziua de 24 Septembrie c. a avut loc în localitatea Zvinace (România) programul sfințirii și inaugurării podului de fier de peste Nistru dintre România și Polonia între punctele de frontieră Zaleszczki și Zvinace. Slujba religioasă a fost oficiată de către P. S. Sa arhierul Valeriu Pocitan, ca delegat al Patriarhiei. La solemnitatea inaugurării podului au luat parte autoritățile civile și militare, în frunte cu dl Gh. Alexianu, Rezident regal al ținutului Suceava. Polonia a fost reprezentată prin Voievodul Dr. Thomas Malicky.

Cehoslovacia a mobilizat. Față de situația generală europeană, creată prin pretențiunile celor ce-i vor pur și simplu desmembrarea, Cehoslovacia a

chemat sub arme, în serviciul activ, pe toți ofițerii, subofițerii și oamenii de trupă până la 40 ani. Decretul de mobilizare prevede, deasemenea, rechiziționarea cailor, căruțelor, automobilelor și avioanelor particulare. Măsura aceasta e luată de noul guvern al țării constituit sub președinția generalului Sirovy fost inspector general al armatei.

Încă o mobilizare în Cehoslovacia. Pentru complectarea mobilizării generale, guvernul cehoslovac a decretat și *„mobilizarea civilă“*, care înglobează întreaga populație dela 17-60 de ani. Fiecare cetățean urmând a fi întrebuițat potrivit pricoperii și pregătirii sale.

BIBLIOGRAFIE

A apărut Nr. 7-8 pe Iulie-Aug. 1938 al revistei „Viața Ilustrată“, de sub direcția P. S. Episcop Nicolae Colan, cu următorul sumar:

Iou Goron: † Regina Maria. L. G. Munteanu: Regina Maria. Grigorie T. Marcu: În temnițele ungurești. Zoe Ripianu: În seara admirării lui O. Goga (poezie). Emil Zegreanu: Slăvire, Sete și Cântecul grâului (poezii). Pr. Ion Goron: Familia. Al. Străoneanu-Balaș: Rondelul picăturilor de rouă (poezie). Eugenia Mureșanu: Mihai Viorica. — Regină, peste veacuri. Pr. Teodor Ciceu: Ploaie și Unui bătrân de omenie Dr. Const. Stanca: Cum ar putea crește poporul român? I. V. Spiridon: Cântec de toamnă (poezie). D. Călugăr: În dosul unor amăgiri. Ilie Mănițiu: Isvorul (poezie). H. V. Felea, prof. Traian Marcu, Pr. Ion Goron, Pr. Fl. Murșanu și Iosif E. Naghiu: Cronică literară: Ortodoxie și etnocrație. Cartea echipelor. Mitropolitul Șaguna. Dostoiewski și tineretul. Cauzele generale ale politicii anticreștine a Împăratului Iulian după mărturiile patristice. Tristetea poeziei lirice a Sf. Grigorie de Nazianz. Cartea sub icoană. Hania. Duh și viață. Anuarul Acad. Teol. Cluj. Lucian Blaga energie românească. Ilarion V. Felea și Pr. Traian Șulea: Cronică internă: Funerariile Reginei Maria. I. P. S. S. Parohia Miron. Biserica ort. rom. a Spitalului Central, Oradea. Rămășițele pământești ale poetului O. Goga. Comisariatul minorităților. Problema Moșilor. Oaspeți aleși. Noua lege administrativă. P. S. S. Episcopul Nicolae Colan. F. O. R. la București. Congresul profesorilor. Ovid Densușianu, Luna cărții. Sf. Sinod. H. V. F.: Cronică externă: Ortodoxia în Rusia. Suveranii Angliei. Papism, rasism, fascism. Războiul sfânt al arabilor. Republica Birobidjan. Biserica națională a Reichului. Conflictul ruso-japonez. Mica Înțelegere. Abatele Andrei Hlinka. Lordul Runcimann. Conferința episcopilor catolici. Mesagiul generalisimului Franco. Charles Maurras. Regele Gustav V. al Suediei. Numeroase ilustrații.

ANUNȚ. Secția culturală a Consiliului Eparhiei din Chișinău, a început publicarea unei serii de broșuri frumoase pentru educația religioasă, morală și patriotică a tineretului străjeresc și premilitar.

Prima broșură din această serie cu titlul: „Primăvara vieții“ a apărut și s'a pus în vânzare. Întreaga serie va apare în „Biblioteca Tineretului Creștin“, având 15 broșuri (15 Nri) cu subiecte variate și interesante.

Broșurile se vor tipări treptat. Fiecare broșură va avea copertă ilustrată.

Prea cucernicii preoți și toți cei ce se ostenesc pe terenul educației tineretului nostru vor găsi în aceste broșuri un material bogat pentru lectură, conferințe și predici.

Prețul unui singur exemplar cu orice subiect (din prima serie de 15 broșuri) este de 10 (zece) Lei.

Cei ce ar dori să se aboneze la toată seria (I-a) să binevoiască a trimite suma de Lei 150 (una sută cincizeci) cu indicația: Abonament la „Biblioteca tineretului creștin, seria I-a, 15 broșuri“ și cu arătarea clară și precisă a adresei.

Celor care se abonează le cel puțin 100 broșuri li se acordă rabat de 20%.

Toate comenzile se vor adresa: Consiliul Eparhial, Secția Culturală, Chișinău.

Broșurile se vor pune în vânzare și la Librăria Eparhială.

Protopopiatul ort. român al Huedinului.

Nr. 1258/1938, (43) 1-3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. I. Calata din protopopiatul Huedin, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în gazeta oficială „Renașterea“ din Cluj.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat conform calificației.
2. Casă parohială cu supraedificatele de lipsă.
3. Sesiune parohială în mărime de 22 jugăre.

Concurenții își vor înainta cererea și documentele de lipsă în termenul de sus Ven. Consiliu Eparhial ort. român din Cluj.

Huedin, la 23 Septembrie 1938.

Oficiul protopopesc ort. român în înțelegeră cu Consiliul parohial din Calata.

Aurel Munteanu, protopop.

Ofic. parohial ort. rom. Alba-Iulia III, Partoș.

Nr. 86-1938. (42) 3-3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cântăreț în parohia Alba-Iulia III, Partoș, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Sesiunea cantorală de 8 jug., arător și fânaș situată în hotarul comunei Daia-română.
2. Onorariile stolare îndatinate în localitate.

Candidații își vor înainta cererea însoțită de diploma Școlii de cântăreți, oficiului nostru parohial, în termenul fixat, prezentându-se în parohie pentru a cânta Dumineca în strană.

În candidare vor fi luați numai absolvenții unei Școle de cântăreți și vor fi preferați aceia cari au pricoperia de a forma coruri bisericești.

Alba-Iulia, la 1 Septembrie 1938.

Preot Nicolae Puia, paroh.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.